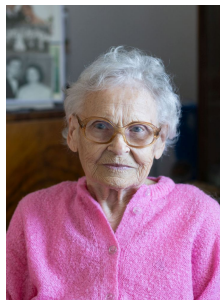

Fragment relacji świadka historii

WŁADYSŁAWA OSMAN

ur. 1929, Kałków

Zakres terytorialny i czasowy	Kałków, 1945
--------------------------------------	--------------

Kradzieże dokonywane przez Rosjan po wojnie

Mama nie mówiła „Ruskie” tylko „hadziaje”. Jak była wojna, to moi rodzice uciekali do lasu z dziećmi, to znaczy się ze mną i starszymi, bo hadziaje przyszli. Nie „Ruscy” tylko „hadziaje”. – *Dziecko moje, bo hadziaje idą. Musimy uciekać.* Przyszedł hadzaj, do mieszkania wszedł. Stał zegarek. Bo kiedyś to były takie drabiny, co talerze mamy układały. I ten zegarek stał między tymi talerzami. To on złapał i zegarek, i ten talerz. Talerz złapał, schował do pazuchy. Moja mama mówiła: *Gdzie chowasz? – Pazuchy, pazuchy.* Pazucha to znaczy za koszulę to chował. A zegarek wsadził... Oni mieli takie buty wysokie i była cholewka. Schował ten zegarek za cholewę. Mama mówi: *Nie bierz mi tego zegarka. – Hadzajko, hadzajko.* A mama mówi: *Ja nie hadzajka, ja gospodyni. Ja mama.* Bo ja stałam koło niej i temu Ruskiemu pokazała, że ja jestem. Ale po wojnie oni gorzej grabili, bo Niemcy to nas jeszcze karmili kaszą manną. A Ruski, jak przyjechał, to brał, co zobaczył. Zabrał tacie konia, zabrał wóz. Zmarł teść mojej siostry. Nie było konia, więc we trzech mężczyzn wyciągnęli tę trumnę na cmentarz. A ja konia z domu wzięłam za uzdę, poklepałam konika: *Chodź, schowamy się.* I poszłam za stodołę, schowałam się z tym koniem. A ten Ruski przyszedł i mówi tak: *A ty szto? A ty szto?* A ja mówię: *Nie, to mój.* A on mówi: *No, twój?* Zabrali tego konia mojemu tacie. Mama wróciła z pogrzebu, ale konia nie było i tej uzdy, i ubrania do tego konia nie było, bo ten Ruski zabrał konia z tym ubiorem. A tato mówi do mnie: *Nie umiałś gdzie iść?* A ja mówię: *Ani taty, ani mamy nie było, nikogo, tylko Ruski był. – Nie trza było dać konia.* A ja mówię: *Jak? Jak można było nie dać, jak Ruski wziął za uzdę i poszedł. I jeszcze mi pogroził.*

Data i miejsce nagrania	26 sierpnia 2021, Dzierżonów
Rozmawiał/a	Beata Hebzda-Sołogub
Redakcja	Jadwiga Horanin
Prawa	Forum Dialogu Między Kulturami